



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi  
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &  
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ  
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

**González Téllez, Emanuel**

**Francofurti Ad Moenum, 1690**

Caput II. Ex Consilio (a) generali.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

parochiani cogendi erunt sumptus exhibere; quorum interest templa habere, Concil. Mediol. sub D. Carolo, in 4. de Ecclesiis, & earum suppellect. p. 2. fol. 136. ibi: *Quæ vero labentes, prope quo cadentes, nullum consum habent, unde restituatur, circumstantiis municipii locorum, ubi sita sunt, impensis instaurantur.* Pluribus relatis probat Cenedus ad Decret. collect. 153. num. 1. & an eo casu forenses teneantur contribuere, examinat Cabedo p. 1. decis. 91. num. 9. Tondutus res. canon. cap. 38. quod procedit, nisi aliter pacto, seu transactione convenit sit, ut probat Tondutus res. canon. cap. 39. vel nisi contraria consuetudine alius modus reparationi præscribitur; cui in primis standum est; ut docuerunt in præfenti Cardin. Joan. Andri. & Hostiensis; & hoc casu etiam inter parochianos iudicem Ecclesiasticum esse competentem, probat Peroyra de manu Regia, cap. 18. per tot. Jure autem civili hujusmodi curæ erat Proconsulis, l. 7. §. 1. ff. de offic. Proconsul. Omnia autem, quæ hucusque diximus, procedant in reparatione necessaria, quæ sit propter vetustatem, aut fortuitam ruinam templi; sed si voluntaria quorundam vastatione templum destruitur, cessant, estque faciendæ reparatio sumptibus ejus, qui Ecclesiam destruxit, cap. quæst. quis 21. §. ult. 17. quæst. 4. cap. conquestus, de foro compet. Pechius ubi supra, cap. 3. pro cuiusdam emendatione tacitam hypothecam concedit Ecclesiæ idem Pechius cap. 4. sed frustra, cum nulla lege Pontificia, seu civili hæc hypotheca inducatur; neque ullo alio idoneo argumento comprobetur; sed si bona verioris non sufficiant ad reparationem, recurrendum est ad fabricam clericos, & parochianos juxta ordinem supra relatum.

8. Traditur ratio decidendi.  
Quibus ita animadversis apparet ratio præfentis actionis; quare videlicet qui beneficium Ecclesiasticum possident in Ecclesiâ, teneantur ad ejus reparationem: quod ex mera aequitate provenit, quia cum habeat emolumentum ex de-

cimis & oblationibus Ecclesiæ, consequens est, ut teneantur onus reparationis subire: nec audiendi sint, si lucrum quidem amplectantur, onus autem ei annexum respuant; l. unic. §. pro secundo, C. de caduc. tollend. juxta regulam Secundum naturam, ff. de R. I. & decimæ ipsa transeunt cum eo onere reparationis; unde onus reale judicantur, argumento legis si me; & Titium, ff. si certum petatur: unde descendit, quod ad contributionem reparationis faciendam ex arbitrio clericorum standum est majori parti eorum; neque desideratur omnium consensus adesse, cap. final. de his quæ sunt à major, quem textum frustra restringit Glossa ibi, ad eam speciem; ubi contributio fit ex bonis ad fabricam spectantibus; iam pertinet potius ad eum casum, in quo distribuuntur fructus clericorum ab Ecclesiâ percepti; & singularis ejus dispositio in eo consistit, ut quamvis ad ea, quæ ut singulis clericis nocent, oporteat omnium consensus expectare, cap. quod omnes, de R. I. lib. 6. ad expendendos tamen fructus beneficiorum in reparatione Ecclesiæ sufficit consensus majoris partis, ut noceat omnibus; quia cum omnes fructus nomine Ecclesiæ percipiuntur, & ex natura rei obligati videantur huic reparationi, expendi possunt ex consensu majoris partis, sicut fieri solet in his, quæ ut universis clericis competunt, cap. 1. eod. tit. de his, quæ sunt à majori parte: & cum sit necessaria reparatio major pars minori præjudicat, argumento textus in l. & sumum §. ff. de pactis. Nec obstat dubitandi ratio supra adducta; nam omnia in ea expensa sunt accipienda juxta distinctionem proximè adductam; & ordinem supra præscriptum. Primò enim ex bonis fabricæ reparatio fit: Secundò ad eam tenentur beneficiarii, & Ecclesiæ Rectores; nisi Ecclesiâ patronum habeat, quia etiam ipsæ ad reparationem tenentur; Lambertinus ubi supra. Tandem parochia nisi aliter usu introductum sit; ut concludit Diana d. 8. p. tract. 7. res. 16.

CAPUT II.

Ex Consilio (a) generali.

Cum dicat (b) Apostolus, abundantiorè honorem membris infirmioribus defendendum, è contra quidam quæ sua sunt, non quæ Jesu Christi quærentes, leprosis, qui cum sanis habitare non possunt, vel ad Ecclesiam cum aliis convenire, Ecclesias, & cæmeteria non permittunt habere; nec proprii juvari ministerio Sacerdotis, quod quidem procul à Christiana pietate esse dignoscitur: de benignitate Sedis Apostolicæ constitutum, ut ubicunque tot simul leprosi sub communi vita fuerint congregati, quod Ecclesiam cum cæmeterio sibi construere, & proprio gaudere valeant presbytero, sine contradictione aliqua permittantur habere. Caveant tamen, ut injuriosi veteribus Ecclesiis de jure parochiali nequaquam existant; quod enim eis pro pietate conceditur, ad aliorum injuriam nolumus redundare. Statuimus etiam, ut de hortis, & nutrimentis animalium suorum decimas tribuere non cogantur.

NOTÆ.

(a) Generali. Lateranensi videlicet sub Alexandro III. celebrato, ubi cap. 23. reperitur hic textus; & in 1. collect. sub hoc tit. cap. 2. & refert illud Joannes Hoveden. part. poster. in suis annal. & ex eo Novarinus lib. 1. schediasm. cap. 10.

de quo Concilio egi in capite nonnulli. de rescriptis.  
(b) Apostolus. 1. ad Corinthios, cap. 12.

COMMENTARIUM.

Missis leproforum acceptionibus; quas dabimus infra in cap. 1. de conjug. leproso, pro

pro hujus textus expositione sciendum est, non solum apud Gentiles leprosus extra civitatem ejici, quia hujusmodi morbum cœlitus immitti credebant, teste Herodoto *lib. 1.* sed etiam apud Judæos Dei jussu extra castra ejiciebantur, *Levitici cap. 13. & 14.* Unde hujusmodi morbi turpitudinem pluribus amplificat Nazianz. *orat. 30. in laudem Basilii:* & non modò omnibus odiosi erant Leprosi, sed etiam Deo quoque invisibilis existimabantur: expiabantur talis erat, ut prescribitur *Levit. cap. 14.* Postquam curata erat lepra, qui purificabatur, primò offerebat duos passeris vivos pro se, quibus vesca licitum erat, & lignum cedrinum, vermiculumque, & hyssopum: & unum ex passeribus immolari videbit, id est occidi, nec enim hoc erat propter sacrificium, in vase fictili super aquas viventes, fontanas scilicet, aut fluviales. Alium autem vivum cum ligno cedrino, & cocco, & hyssopo tinget in sanguine passeris immolati, quo asperget illum qui mundandus est: septies, ut jure purgetur: & dimittet passerem vivum, ut in agrum avolet. Deinde ipsimet leprosi lavabant vestes suas, radebant pilos corporis, & deinde lavabant seipsos. Postea die octavo si erant divites, offerebant agnum pro delicto, id est eo modo immolandum, quo fiebant sacrificia pro delicto, & agnum pro peccato, & ovem anniculam in holocaustum cum tribus decimis similia, id est cum tribus gomor, sive asronibus, & olei sextario. Si verò pauperes erant, offerebant agnum pro delicto, & duos pullos columbarum, unum pro peccato, & alterum in holocaustum cum tribus decimis similia, & olei sextario. Tunc Sacerdos sanguine agni tingebat aurem illorum dexteram, pollicem dexterae manus, & pedis, & ex oleo aspergebat septies coram tabernaculo, reliquum olei fundens super extremum auriculæ dextræ, & super pollices manus, ac pedis dextræ, & super caput. Quem expiationis ritum mysteriis plenum exponunt post ordinarios *in dict. cap. 13. & 14. Levit.* P. Menochius *de republica lib. 3. cap. 18.* Becanus *in analog. cap. 14. num. 5.* In lege autem gratiæ cum dicat Apostolus, abundantioris honoris membris infirmioribus deferendum esse, Ecclesia noluit leprosus ita miserabilem vitam agere absque aliquibus gratiis, & privilegiis. Quare in Concilio Aurel. *5. can. 21.* ita cautum fuit: *Et licet propitio Deo, omnium Domini Sacerdotum, vel quorumque hæc cura possit esse fidelium, ut egenis necessaria debeant ministrare; specialiter tamen de leprosis id pietatis causa convenit, ut unusquisque Episcoporum, quem incolam hanc infirmitatem incurrisse, tam territorii sui, quam civitatis agnovit, de domo Ecclesie juxta possibilitatem victui & vestitus necessaria subministret, ut non eis desit misericordie cura, quos per duram infirmitatem intolerabilis contingit inopia.* Et in Concilio Lugdun. sub Pelagio II. celebrato, *can. 6.* ita habetur: *Placuit uni verso Concilio, ut uniuscujusque civitatis leprosi, qui intra territorium civitatis ipsius, aut nascuntur, aut videntur consistere, ab Episcopo Ecclesie ipsius sufficientia alimenta, & vestimenta accipiant, ut illis per alias civitates vagandi licentia denegetur.* Et in Concilio Auxitano celebrato temporibus Bonifacii VIII. anno 1300. ita statutum fuit circa eos: *Excommunicamus, & excommunicatos Provincie denunciari precipimus Barones, Consules, Bajulos, & quoscunque, qui reclusos reprobos ratio-*

*ne personarum, vel patrimonii ipsorum ausi fuerint raliare, vel aliquid pro ralia exigere ab eisdem.* Refert Corjolanus *in addit. ad summam, fol. 73.* & in presenti exemptio à decimis illis conceditur ex hortis, & nutrimentis animalium, non quia religiosi sint, ut antiqui Repetentes hinc extimarunt; aut quia eas debent præstare proprio Sacerdoti, ut voluit Glossa; sed pietatis intuitu, ut in ipso textu docetur, exemptio talis illis conceditur, & quia cum aliis fidelibus propter contagium se immiscere nequeant. Gregorius III. *epist. 4. ad Bonifacium Mogunt. Episc.* *Leprosi si Christiani fideles fuerint, Dominici corporis, & sanguinis participato tribuantur.* Cum tamen autem convivia celebrate eis negatur, quod sub eisdem verbis repetit Concil. Wormati. *can. 31.* & Carolus Magnus *in suis consil. cap. 20.* interdicit Leprosi se immiscere populo Christiano, ideoque illis conceditur, ut habeant Ecclesiam propriam cum clerico, qui illis sacramenta administret. Ne tunc obstat textus *in can. 17. Concil. Ancyran.* in illis verbis: *Eos qui rationis expertia animantia inierunt, & eisdem non solum leprosus crimine hujusmodi factos, sed & alios ipso suo morbo replentes, precipi sancta Synodus inter eos orare, qui spiritu periclitantur immundo.* Pro cuius canonis expositione sciendum est, duplicis generis esse leprosus; quosdam, qui à natura sic sunt infecti, aut ex aliquo accidenti, vel forsan situ regionis; ut enim unaquaque regio, ac clima suas habet proprias qualitates, & affectiones, ita & morbos; immò unus, idemque morbus in alio climare alia habet symptomata: de illis Leprosi agitur in presenti textu, & Conciliis supra relatis. Alii verò sunt, qui morbum hunc ex aliquo crimine contraxerunt, quos Ecclesia semper odio habuit in detestationem peccati perpetui, de quibus *in dict. can. 17.* Unde cum in eo canone PP. agant de leprosis, qui cum animali concubuerunt, & inde leprosi facti fuerunt, quibus primis Ecclesie sæculis nulla venia indulgebatur, licet postea mitius cum his contra naturam luxuriantibus se haberet Ecclesia, ut probat Albapineus *lib. 2. observ. cap. 14.* ideo in eo canone jubetur, ut ipsi leprosi contra naturam peccantes cum brutis, inter hiemantes, & energumenos orare debeant, & in primo gradu, videlicet penitentium, extra portam Ecclesie, in vestibulo, vel juxta eam partem, in qua mendici convenire solent stipem collecturi, ut probat Tertul. *de pudicitia, cap. 14.* ibi: *Reliquias autem libidinum, furias impias, in corpora, & in sexu, ultra sua natura, non modo limine, verum omni Ecclesie submovemus, quia non sunt delicta, sed monstra.* Docent Landmeter. *lib. 2. de veteri mon. cap. 60.* Otalora *de irregul. ex penit. excurs. 2.* Hiemantes autem in eo gradu consistentes dicebantur, quia sub nullo tecto recipiebantur, immò pluvia, & frigori expositi erant: licet hujus vocis alias significationes adducant Balsamon in eo canone, Cironius *ad rit. de penit. & remiss.* Gibalinus *de clausur. disquisit. 3. cap. 2. §. 6. num. 32.* Senfus ergo prædicti canonis est, eos qui rationis expertia animantia inierant, & leprosi facti fuerant propter tale monstrum; & quia pecudes, & cetera animalia, quæ ad victum mactantur, contagio inficere poterant, ea edentes, inter hiemantes, seu eos, qui spiritu periclitantur immundo, id est energumenos, orare debere. No-

tarunt Corjolanus in not. ad Concil. Auxitan. Zcrida in advers. cap. 146. num. 11. Illud omittendum non est, veros leprosos crepitaculo ligneo semper eleemosynas petisse, ut constat ex Molano die 14. Julii, & Joanne Gerbrando, qui in chron. Belgic. lib. 4. cap. 11. ait: Ante Comitibus Amelii Curiam cum tabulis leproforum percuteret, Comes audiens dixit

cuidam seruo suo: Panem, & carnes accipe, & Romanum cyphum optimo vino imple, & defer illi infirmo. Quia voce eleemosynam petendo, aeris infectione contagium timeri poterat: unde forsitan originem duxit, ut eleemosynarii hospitalium S. Lazari, & Antonii, ubi hujusmodi leprosi curantur, tabulâ, aut campanulâ eleemosynam petant.

## CAPUT III.

Alexand. III. (a) Eborac. Archiepisc.

**A**D audientiam nostram noveris pervenisse, quod villa, quæ dicitur H. tantum perhibetur distare ab Ecclesia parochiali, ut tempore hyemali, cum pluviae inundaverint, non possunt parochiani sine magna eam difficultate adire; unde non valent Ecclesiasticis officiis congruo tempore interesse. Quia igitur parochialis Ecclesia ita dicitur in redditibus abundare, quod præter illius villæ proventus minister illius convenienter valeat sustentationem habere: f. t. per A. f. m. quat. si res ita se habet, Ecclesiam ibi ædifices, & in ea Sacerdotem, sub. ap. ob. ad præsentationem Rectoris Ecclesiæ majoris cum Canonico, de fundatoris assensu instituas, ad sustentationem suam ejus villæ obventiones Ecclesiasticas percepturum. Provideas tamen, ut competens in ea honor pro facultate loci Ecclesiæ matriæ servetur: quod quidem fieri posse videtur, cum ejusdem villæ dominus xx. (b) acras terræ frugiferæ velit ad usum presbyteri conferre. Si verò (c) persona matriæ Ecclesiæ virum idoneum præsentare distulerit, vel opus illud voluerit impedire, tu nihilominus facias idem opus ad perfectionem deduci, & virum bonum cess. ap. diff. instituire non omittas.

## NOTÆ.

(a) **Eboracensi.** Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc tit. cap. 1. de Metropoli Eboracensi Angliæ nonnulla notavi in cap. 4. de rescriptis.

(b) **Acra terra.** Acra apud Saxonès, & Anglosidem est, quod apud Latinos ager; non tamen simpliciter agrum notat, sed certam agrimensuram: quo modo Latini jugerum dicunt. Crebra vox est in Regum, & aliorum Principum donationibus. Siebertus in chron. ad annum 1201. ibi: Rogerius Torellus miles illustrius, Palsacienensis territorii dedit Ecclesiæ Gemeticensi in perpetuam eleemosynam avud Gifeneas 16. & dimidiam acras terra arabilis, & septem acras nemoris. Refert Vossius de vitis ferm. libro 3. cap. 1. & nos in cap. 1.

(c) **Persona.** Id est Rector, ut exposui in cap. ad aures, de rescriptis.

## COMMENTARIUM.

**P**ro hujus textus expositione sciendum est, Ecclesiæ ædificare, templaque construere, ad pietatem, religionemque augendam magnopere expedire, cap. final. 96. dist. & ideo pium opus exercere earum constructores docetur in cap. piamentis 26. 16. quest. 7. & miris laudibus illos efferrunt Alfonso Rex in l. 6. tit. 10. part. 1. D. Augustinus lib. 20. contra Faustum; Epiphanius lib. 1. hæres. 69. & alii, quos laudat Valenzuela contra Venetos 2. p. ex num. 6. & ad templa extruenda gravi, & ponderosa oratione hortatur fides D. Chryostom. orat. 18. in Acta Apostol. quare & laici admissi fuerunt ad juspatronatus D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pari II.

ipsarum Ecclesiarum, ut alii invitentur ad hoc opus pium, & religiosum. Lambertinus de jur. patron. lib. 1. quest. 1. artic. 4. Spino in specul. testam. glos. 3. num. 5. Inde etiam cum legata ad pias causas relicta integra, & sine diminutione Falcidiæ præstentur, authent. similiter, C. ad leg. Falcid. ita etiam præstatur integrè legatum relictum ad constructionem templi, cap. nos 3. de testam. Tiraq. privul. 26. pia causa: & licet incerta personæ legari nihil valeat, §. incertis, Insti. de legat. futuro tamen templo relinquat legatum potest, ut in casu legis servos 17. ff. de aliment. legat. docuerunt Tiraq. supra, privul. 56. Valent. num. 27. Unde justè festum indicitur propter solennitatem dedicationis, & consecrationis novi templi, cap. solennitates 16. cum sequenti, de consecr. dist. 1. quæ solennitas quot annis iteratur, Christo Domino exemplum præbente, cum ipse incensa celebravit, referente D. Joanne cap. 10. hoc est festivitatem dedicationis templi. D. Isidorus lib. 1. de Eccles. offic. cap. 35. ibi: Annuas festivitates dedicationis Ecclesiarum ex more veterum celebrari in Evangelio legimus, & merito. Defendunt hunc pium Ecclesiæ ritum contra Magdeburg. & alios novatores, Bellarminus tom. 3. controv. lib. 3. de cultu Sanctor. cap. 5. Durantius lib. 1. de ritibus Eccles. cap. 24. num. 2. Roa lib. 5. singul. de die natali, cap. 5. Quæ æquè procedunt in templis construendis, & dedicandis sub titulo Dei Optimi Maximi, quam ubi dedicantur sub titulo Sanctorum; nam hoc permiffum esse facile constat ex Concilio Gangrensi can. 20. & in epist. ad Episcop. Armen. Concil. Carthag. 5. can. 14. quod idem de altaribus cautum est in cap. placuit 26. de consecr. dist. 1. & aliis relatis à Bellarmino supra, cap. 4. nec